

Avl er mere end tyrevalg

På Vittarpgård ved Outrup har Jesper Arnth Stampe og driftsleder Jacob Thorsen fordelt rollerne i avlsarbejdet. Jesper sætter den strategiske retning, mens Jacob omsætter målene til konkrete beslutninger i stalden. Genomisk test er blevet et vigtigt redskab på vejen – men den største styrke er samarbejdet.

REDAKTØR OG FOTO: NANNA HAMMERSHØJ CHRISTOFFERSEN

"DET ER JO DERFOR, VI HAR JACOB."

Jesper Arnth Stampe læner sig tilbage i stolen og sender et anerkendende smil over mod driftsleder Jacob Thorsen. Jacob har netop forklaret, hvordan de genomiske test bruges til at sortere de dyr fra, der ikke skal danne grundlag for næste generation. Jesper nikker, supplerer med et par strategiske betragtninger og lader Jacob fortsætte. Den korte udveksling fortæller næsten hele historien om samarbejdet på Vittarpgård ved Outrup. Jesper har blikket rettet mod de lange linjer. Som ejer af bedriften og formand for L&F Kvæg ser han avlsarbejdet som en strategisk investering i fremtiden. Jacob har ansvaret for den daglige drift og brænder for avl. Han følger udviklingen

tæt, arbejder med de genomiske resultater og omsætter strategien til konkrete beslutninger om reproduktion, tyrevalg og næste generation af køer. De arbejder forskelligt. Men de arbejder hele tiden mod det samme mål.

Strategien kommer først

For godt tre år siden besluttede Vittarpgård at begynde med genomisk test af alle kvier.

– Vi startede egentlig med en helt klassisk avlssamtale. Det, der overraskede mig mest, var ikke mulighederne ved genomisk test – dem kendte jeg godt. Det var usikkerheden ved ikke at gøre det, fortæller Jesper.

– Jeg ser det som en investering. Ikke fordi vi skal finde den næste toptyr, men fordi vi

skal kende vores udgangspunkt. Når vi har en stærk baseline, bliver alle de efterfølgende beslutninger bedre. For mig er baseline helt afgørende. Hvis vi ikke ved, hvor vi starter, bliver det svært at måle, om vi flytter os i den rigtige retning.

– Man tror jo, at man har styr på registreringerne. Det troede vi også. Men selv når man gør sig umage, sker der menneskelige fejl. Der kan ske forbytninger, og pludselig bygger man avlsbeslutninger på et forkert grundlag. Genomisk test gav os en sikkerhed, vi ikke havde før. Det blev samtidig tydeligt, at nogle dyr flyttede sig markant, når de genomiske resultater kom. Enkelte steg betydeligt i værdi, mens andre viste sig ikke at være de avlsdyr,

man havde forventet.

– Det gav virkelig stof til eftertanke. Hvor mange beslutninger har man tidligere truffet på et forkert grundlag uden at vide det? Derfor handler genomisk test for mig først og fremmest om at træffe bedre beslutninger.

Han lægger ikke skjul på, at genomisk test koster penge.

– Ja, det er en udgift. Men jeg ser det som en investering. Jo tidligere vi får den rigtige viden om dyrene, desto bedre beslutninger kan vi træffe. Det gælder både i forhold til avlen og den samlede udvikling af besætningen.

Avl er ikke en hobby

Selv om Jesper har stor interesse for avl, er det ikke ham, der bruger aftenerne på at studere de nyeste tyre eller analysere indekser.

Det gør Jacob. Og sådan skal det være.

– Jeg har ikke behov for at være den største avlsnørd. For mig handler det om at sætte en klar retning for bedriften. Genomisk test er med til at skabe et fundament, vi bygger vores strategi på. Derefter er det Jacob, der omsætter strategien til konkrete avlsbeslutninger i hverdagen. Jacob har interessen og kompetencerne til at arbejde med detaljerne, og det skal han have frihed til. For Jesper handler ledelse også om at turde give ansvar fra sig.

– Hvis man ansætter dygtige mennesker, skal man også lade dem bruge deres styrker. Vi beslutter strategien sammen, men Jacob har ansvaret for at føre den ud i livet.

Den tilgang betyder meget for Jacob.

– Vi har egentlig de samme værdier. Jesper ser tingene mere strategisk, mens jeg arbejder med detaljerne. Men vi er enige om målet, og derfor bruger vi ikke energi på at diskutere retningen.

Netop det fælles mål gør, at de kan udfordre hinanden fagligt uden at miste kursen.

Passionen driver udviklingen

Når Jacob taler om avl, går det stærkt. Samtalen bevæger sig ubesværet fra reproduktion og genomiske test til metaindeks, sparet foder og funktionelle køer. Det er tydeligt, at avl ikke blot er en arbejdsopgave.

Det er en passion.

– Der er selvfølgelig også et konkurrenceelement i det, siger han med et grin.

Jesper smiler.

– Det er da fedt at kunne flytte besætningen genetisk. De beslutninger, vi træffer i dag, kan vi se effekten af mange år frem, og så er det en blivende effekt. Det er det, der gør avlsarbejdet så spændende.

For Jacob er genomisk test blevet et af de vigtigste redskaber i hverdagen.

Ikke fordi testen giver alle svarene.

Men fordi den gør beslutningerne bedre.

– Tidligere skulle vi vente længe, før vi vidste,

Jesper Arnth Stampe og Jacob Thorsen

hvad en kvie kunne. Nu har vi et langt stærkere beslutningsgrundlag allerede, mens hun er ung. Det betyder, at vi tidligere kan beslutte, hvilke dyr der skal bruges kønssorteret sæd på, hvilke der skal have kødkvægssæd, og hvilke der ikke skal danne grundlag for næste generation.

Fremtidens ko skal fungere

Når Jacob beskriver fremtidens Holstein-ko, handler det bemærkelsesværdigt lidt om maksimal ydelse.

– Selvfølgelig skal køerne producere mælk. Men vi kommer til at hente mindst lige så meget på egenskaber som holdbarhed, reproduktion, sparet foder og metaindeks.

Han fremhæver også ensartethed som en vigtig egenskab.

– Jeg vil hellere have funktionelle køer end ekstreme køer. De skal passe til stalden, fungere i hverdagen og holde længe. Når køerne bliver mere ens, bliver management også lettere. Jesper ser præcis den samme gevinst – blot fra et andet perspektiv.

– Det handler jo også om medarbejderne. Funktionelle køer giver en lettere hverdag, og det er en fordel hele vejen rundt.

Avl bliver en stadig vigtigere del af ledelsen

Som formand for L&F Kvæg ser Jesper samtidig et større perspektiv. Han oplever, at dokumentation, klima og ressourceudnyttelse kommer til at fylde mere og mere i fremtidens mælkeproduktion.

– Derfor bliver en stærk baseline stadig vigtigere. Hvis vi skal dokumentere udviklingen i klima, metan, fodereffektivitet eller holdbarhed, skal vi kende vores udgangspunkt. Ellers bliver det svært at vise, hvor meget vi faktisk flytter os gennem avlsarbejdet. Han mener samtidig, at

avl bør fylde mere i den samlede bedriftsledelse.

– Vi taler meget om økonomi, foder og sundhed, men avl bliver ofte behandlet som et særskilt emne. Jeg synes, det bør være en langt mere naturlig del af de strategiske beslutninger. De valg, vi træffer i dag, påvirker jo bedriften mange år frem. Han håber derfor, at flere Holstein-besætninger vil tage genomisk test til sig.

– Ikke fordi alle skal være avlsnørder. Men fordi bedre data giver bedre beslutninger. Jo flere besætninger der genomisk tester, desto stærkere bliver datagrundlaget for hele racen.

Den største styrke er samarbejdet

Da besøget på Vittarpgård lakker mod enden, er det egentlig ikke genomisk test, der fylder mest. Det er samarbejdet. Jesper og Jacob ser ikke avlsarbejdet på samme måde. Den ene motiveres af strategi, ledelse og de lange perspektiver. Den anden motiveres af avlsplaner, reproduktion og de små genetiske fremskridt, der flytter besætningen år for år. Ingen af dem forsøger at overtage den andens rolle. Tværtimod. De har fundet en arbejdsform, hvor forskellige kompetencer er blevet en styrke.

– Vi arbejder forskelligt, men vi vil det samme, både når det kommer til indekser, pollethed, metan og sparet foder, siger Jacob.

Måske er det netop den vigtigste læring fra Vittarpgård. For Jesper har genomisk test været med til at skabe den stærke baseline, som hele avlsstrategien bygger på. For Jacob har den skabt et langt bedre grundlag for de daglige avlsbeslutninger. Men det er den fælles retning, den gensidige tillid og viljen til at udnytte hinandens forskellige kompetencer, der for alvor flytter besætningen. På Vittarpgård begynder godt avlsarbejde ikke med et genomisk testresultat. Det begynder som et fælles mål. ●